

Preek 6 juli 2025 HWS Ontmoetingskerk 1 Korintiërs 14:26-40

Gemeente van Jezus Christus,

'Vrouwen moeten gedurende uw samenkomsten zwijgen. Ze mogen niet spreken, maar moeten ondergeschikt blijven, zoals ook in de wet staat. Als ze iets willen leren, moeten ze het thuis aan hun man vragen, want het is een schande voor een vrouw als ze tijdens een samenkomst spreekt.'

Ja, zo staat het er. Het is een Bijbeltekst die veel invloed heeft gehad door de kerkgeschiedenis heen. En ook nu vandaag de dag. Veel plaatselijke kerken worstelen met de vraag of vrouwen ambtsdrager moeten worden en deze Bijbelverzen spelen dan vaak een centrale rol. De landelijke CGK lijkt zelfs te gaan scheuren op de vragen rondom vrouw in het ambt. Deze woorden van Paulus schuren en dat roept onenigheid en soms zelfs strijd op.

Toch gaat vanochtend de preek met name over deze twee Bijbelverzen. En dat roept de vraag op: waarom? Waarom zou je het hier over willen hebben? Toch denk ik dat het goed en belangrijk is om dat te doen, ook in onze gemeente waar deze kwestie niet meer speelt. Het leert ons enerzijds hoe we met zulke moeilijke teksten kunnen omgaan en, misschien nog wel belangrijker, het helpt ons om door het confronterende van de woorden heen te gaan en zo te zien en te ontvangen wat de Bijbel hier ons over leert.

'Vrouwen moeten gedurende uw samenkomsten zwijgen. Ze mogen niet spreken, maar moeten ondergeschikt blijven, zoals ook in de wet staat. Als ze iets willen leren, moeten ze het thuis aan hun man vragen, want het is een schande voor een vrouw als ze tijdens een samenkomst spreekt.'

Als je zulke teksten tegenkomt in de Bijbel zijn er twee valkuilen waar veel Bijbellezers in stappen. De eerste valkuil is dat we de tekst niet serieus nemen. Zo zijn er gelovigen die de tekst zoveel mogelijk negeren. Net doen of het niet in de Bijbel staat. Anderen zeggen meteen: daar ben ik het niet mee eens. En scheuren daarmee figuurlijk een deel uit de Bijbel weg. En er zijn er ook die zo'n tekst, zonder er echt over nadenken, meteen als absolute waarheid aanvaarden en daarmee voorbij gaan aan de last die broeders en zusters in het geloof hebben over zulke teksten. Drie verschillende uitvluchten: negeren, afkeuren, onnadenkend aanvaarden... Het doet geen recht aan de Bijbel wanneer je op zulke manieren omgaat met Bijbelteksten. In de kerk belijden wij dat de Bijbel het Woord van God is. God spreekt dus tot ons door de Bijbel heen. De Bijbel lezen is een manier van in contact komen met onze Hemelse Vader. En net als elke liefdevolle Vader zegt God weleens dingen die wij misschien liever niet willen horen, of dingen die wij nu nog niet helemaal begrijpen. Dat voelt niet fijn, dat schuurt, maar het helpt ons wel om verder te groeien in geloof. God is meer dan wij en helpt ons om te groeien.

Dat kunnen wij soms moeilijk vinden. Wij worden liever bevestigd in ons huidige doen en laten. Maar God wil niet dat wij kinderen in het geloof blijven. Hij wil dat wij verder groeien, ons ontwikkelen als erfgenamen van Zijn Koninkrijk. Daar horen soms complimenten bij, maar soms hoort daar ook feedback bij. Dat voelt niet fijn, maar is wel waardevol... Je kunt jezelf de vraag stellen: Als God je nooit tegenspreekt, als de Bijbel niet soms schuurt... Is het dan wel God naar wie je luistert? Of zijn het jouw eigen gedachten die jij 'God' noemt?

Ga dus serieus om met dit soort schurende Bijbelteksten. Denk er over na, ga de worsteling in en ontdek wat God ons hier mee wil zeggen. Wanneer je dat doet en wanneer je tot een conclusie bent gekomen kan het zijn dat je in een tweede valkuil stapt. Mijn visie op deze tekst, of de visie van onze kerk op deze tekst is dé juiste... En iedereen die er anders over denkt is dus een minder soort christen...

In de kerk waar ik als kind ben opgegroeid was er geen ruimte voor vrouwelijke ambtsdragers. Maar er was wel zeer veel ruimte voor de verkondiging van het evangelie van de gekruisigde en opgestane Heer Jezus Christus. Die ruimte is er hier ook. De kern van het christelijk geloof klinkt krachtig. Maar hier is er juist wel veel ruimte voor vrouwen in het ambt.

Bij dit soort onderwerpen is het steeds belangrijk om voor ogen te houden dat het niet gaat om de kern van het geloof. Het is belangrijk, maar het is niet van wezenlijk belang. En dat hoort ruimte te geven in het omgaan met elkaar. We kunnen niet zeggen: dit is de enige juiste weg, en als jullie anders denken dan is er maar een kerkscheuring... We mogen zeggen: wij lezen de Bijbel op deze manier en jullie op die manier. Kunnen we van elkaar leren? En dan mag je denken: ik ben het meest overtuigd door deze of die visie, maar dat geeft jou geen rechten ten opzichte van die ander. Sterker nog... Het geeft je eerder plichten.

Eerder in 1 Korintiërs ging het over de sterke gelovigen en de zwakkere gelovigen. De sterken hebben het gelijk aan hun kant, maar het is hun roeping om de zwakkeren tegemoet te komen in hun zwakheid. Zij zijn sterk en zo tonen ze dat ze verder zijn in het geloof, door de liefde van Christus uit te stralen. Ook als de ander het fout heeft. Het is geen kernzaak van het geloof, ga dus de ander tegemoet in zijn of haar zwakheid.

En dan concreet de Bijbeltekst: 'Vrouwen moeten gedurende uw samenkomsten zwijgen. Ze mogen niet spreken, maar moeten ondergeschikt blijven, zoals ook in de wet staat. Als ze iets willen leren, moeten ze het thuis aan hun man vragen, want het is een schande voor een vrouw als ze tijdens een samenkomst spreekt.'

In verschillende kerken wordt deze tekst op verschillende manieren uitgelegd. Ik wil de tekst uitleggen zoals ik hem lees. Maar ik wil benadrukken dat andere Bijbelgetrouwe predikanten deze tekst anders lezen. Laat mijn uitleg je verder helpen, misschien kun je je erin vinden, en anders wil ik je zeker ook aanmoedigen om je in andere geluiden te verdiepen.

Allereerst: 'Vrouwen moeten gedurende uw samenkomsten zwijgen. Ze mogen niet spreken,' Dit kan volgens mij niet betekenen dat vrouwen tijdens kerkdiensten altijd hun mond moeten houden. Lees 1 Korintiërs 11 maar daar gaat het over vrouwen die bidden, vrouwen die profeteren, juist tijdens samenkomsten. Het zou heel vreemd zijn als Paulus in hoofdstuk 11 praktische adviezen geeft over hoe dat moet gebeuren, om vervolgens in hoofdstuk 14 te zeggen dat het helemaal niet mag. Vrouwen mogen dus spreken tijdens kerkdiensten. Maar wat bedoelt Paulus dan met zijn uitspraak dat ze moeten zwijgen?

In hoofdstuk 14 geeft Paulus praktische adviezen aan de gemeente in Korinthe over de kerkdiensten. Het beeld dat we van dat hoofdstuk krijgen is dat de samenkomsten van de gemeente vaak nogal rommelig verlopen. Er zijn mensen die in klanktaal spreken, soms zelfs veel mensen, maar er is dan niemand die het uitlegt. Dat schrikt gasten af... Iedereen draagt wel iets bij aan de kerkdiensten: 'een lied, een vorm van onderricht, een openbaring, een uiting in klanktaal of de uitleg daarvan.' Dat klinkt mooi en is het ook, maar tegelijkertijd kan met zoveel input het geheel rommelig verlopen. Paulus geeft praktische richtlijnen, slechts zoveel mensen mogen spreken, gelovigen moeten niet voor hun beurt spreken, want en dit is misschien wel de kern van dit hele hoofdstuk: 'God is niet een God van wanorde maar van vrede.'

En direct op die uitspraak volgen de woorden van Paulus over de vrouwen die moeten zwijgen. Het beeld dat wij krijgen is die van kerkdiensten die regelmatig chaotisch verlopen en om het voortaan ordelijker te laten verlopen moeten de vrouwen zwijgen. Dat betekent dus niet dat ze niets meer mogen

zeggen, denk aan hoofdstuk 11 waarin de vrouwen praktische adviezen krijgen over het bidden en het profeteren in de gemeente, maar dat betekent wel dat de vrouwen de kerkdiensten niet mogen verstoren.

Eén van de lastige dingen van de brieven in het Nieuwe Testament is dat de schrijver en de lezers veel beter op de hoogte waren van de toenmalige situatie dan wij. Paulus weet hoe de diensten in Korinthe gaan, en de gemeenteleden daar weten dat ook. Wij weten dat niet. Paulus zegt: de vrouwen moeten zwijgen, de gemeenteleden begrijpen waar het precies over gaat. Maar wij weten dat niet precies.

Sommige uitleggers zeggen dat het gaat om een specifiek deel van de dienst waarin de vrouwen moesten zwijgen. Dat lijkt mij onwaarschijnlijk, Paulus heeft het immers over: 'gedurende uw samenkomsten'. Andere uitleggers denken dat de vrouwen bijvoorbeeld hardop praatten met elkaar tijdens de dienst, of dat ze het gebruikelijke Grieks, het Koine, minder goed machtig waren en daardoor in hun dialecten het steeds vertaalden. Of dat de vrouwen door hun gebrek aan kennis, vrouwen kregen minder onderwijs dan mannen, steeds allerlei basale vragen stelden die het tempo en de verdieping uit de dienst haalden. Of wellicht moesten ze zwijgen om de gasten in de gemeente en daarmee de gebruikelijke Griekse cultuur tegemoet te komen... Allemaal goede mogelijkheden... Maar we weten het niet precies. Toch kunnen we wel vaststellen dat het zwijgen niet om een algemeen verbod ging, maar om een specifieke regel die er voor moest zorgen dat er meer orde en minder chaos in de kerkdiensten was.

We lezen: 'Vrouwen moeten gedurende uw samenkomsten zwijgen. Ze mogen niet spreken, maar moeten ondergeschikt blijven, zoals ook in de wet staat.' Zoals ook in de wet staat... Naar welke wet verwijst Paulus? Dat weten we niet zeker. Als Paulus het heeft over de wet heeft hij het over het Oude Testament. Niet alleen de boeken van Mozes, maar het hele Oude Testament. En dan kan het gaan over Genesis 3:16. De zondeval heeft zojuist plaatsgevonden, de mens wordt uit het paradijs weggestuurd en God voorzegt hoe het de mens zal vergaan. En zo spreekt God tegen de vrouw: 'Je zult je man begeren, en hij zal over je heersen.' Maar dit is geen voorschrift van God, het is een voorzegging. Dus zou Paulus hier naar verwijzen? Ik denk het niet. De enige andere mogelijkheid is Psalm 37:7. Daar staat in het Hebreeuws dat we stil moeten zijn voor God. Maar in de Griekse Bijbelvertaling in de tijd van Paulus staat dat we ons moeten onderwerpen aan God. Dat lijkt goed te passen, stil zijn, onderwerpen... Dus aan wie moeten de vrouwen ondergeschikt zijn? Niet aan de mannen. Zowel de vrouwen als de mannen moeten ondergeschikt zijn aan God en voor Hem zwijgen. Dat past ook goed bij de opmerking van Paulus: 'God is niet een God van wanorde maar van vrede.'

'Vrouwen moeten gedurende uw samenkomsten zwijgen. Ze mogen niet spreken, maar moeten ondergeschikt blijven, zoals ook in de wet staat. Als ze iets willen leren, moeten ze het thuis aan hun man vragen,' Thuis aan hun man vragen. Dat klinkt seksistisch. En zo wordt Paulus nog weleens weggezet als een vrouwenhater. Volgens mij is Paulus juist een feminist, juist ook in deze woorden.

Vrouwen hadden in de toenmalige Grieks-Romeinse cultuur een enorme achterstand in kennis op mannen. Als de gemiddelde vrouw dus een vraag had kon ze die prima thuis aan haar man stellen. Hij kon het antwoord geven en anders konden ze in de volgende bijeenkomst het samen vragen. Zo werd de kerkdienst niet steeds onderbroken met vragen waar een heel groot deel van de aanwezigen al lang het antwoord op had. De dienst moest volgens Paulus ordelijk verlopen. Maar tegelijkertijd, en dat was voor die tijd heel feministisch, moedigde Paulus de vrouwen aan om vragen te stellen, om te leren, om zelf kennis op te doen. Bizar in die tijd... Feministisch... Sowieso zien we die feministische kant van Paulus vaker. Bijvoorbeeld in de brief

aan de Galaten, daar schrijft hij: 'Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.' Dat is feministisch... Dat is Jezus Christus. In Christus vallen alle verschillen tussen etnische achtergrond, sociale status, man-vrouw verhoudingen weg. Hij maakt ons één.

En zo spreekt Paulus dus niet tegen de vrouwen om ze monddood te maken, om ze minder te maken dan mannen. Maar is hij juist feministisch, geeft ze de ruimte, terwijl hij ook de kerkdienst meer recht doet. Vanuit de chaos die het in Korinthe vaak was geeft Paulus hele praktische adviezen om de kerkdienst ordelijker te laten verlopen. Waarom? Wat was het doel van die orde? En daarmee komen we op de boodschap die Paulus de gemeente in Korinthe meegaf in dit gedeelte van de brief.

We lezen: 'God is niet een God van wanorde maar van vrede'. Het past bij God als de kerkdienst ordelijk verloopt, vredig, eerbiedig verloopt. Daar moet wel bij worden opgemerkt dat er hele grote verschillen zitten tussen de kerkdiensten in Korinthe en bij ons in de Ontmoetingskerk. In Korinthe was het een chaos. Misschien is het bij ons juist weleens te ordelijk. Paulus leert ons: laat de Heilige Geest waaien, maar zet de ramen niet zo ver open dat het stormt in de dienst.

Hoe dan ook, Paulus schrijft: 'Laat alles tot opbouw van de gemeente zijn.' De gemeente is het lichaam van Christus. En het vraagt in elke tijd, elke zondag opnieuw weer: wat is nu het beste voor de gemeente? De Heilige Geest waait, en Christus zelf bouwt aan Zijn gemeente. Wij mogen meebouwen. Hoe doen we dat? Allereerst door te kijken naar Christus zelf. Hoe verhogen wij Hem? Hoe zetten we Hem centraal? Hoe leren wij van Hem? En wat heeft daarin de ander nodig? Wij mensen hebben vaak geen moeite om na te denken over onze eigen verlangens en behoeften, maar wat heeft je broeder, je zuster in het geloof nodig? Hoe kunnen wij dat geven in de kerkdiensten?

In het bijzonder is het onze roeping om daarbij rekening te houden met de gasten in ons midden. Eerder in 1 Korintiërs 14 gaat het specifiek over de gasten. Het is het verlangen van Paulus dat zij door de kerkdiensten gewonnen worden voor Christus. Als je vorige week hier ook in de kerk was hoorde je uit de Bijbeltekst toen: 'Ik ben voor iedereen wel iets geworden, om in elke situatie althans enkelen te redden.' Het is het verlangen van Paulus en ook steeds weer ons verlangen om mensen bekend te maken met de goede boodschap van het geloof. Daar hoort bij dat de diensten op een goede manier verlopen, dat het gebeurt tot opbouw van de gemeente en daarin zijn de gasten meer dan welkom.

Afgelopen week in de kerkenraad hebben we er ook over gesproken hoe wij onze gemeente gastvrij kunnen maken. ER is veel om dankbaar voor te zijn, maar tegelijkertijd kunnen we ook nog veel stappen zetten. Het is belangrijk om ons daar van bewust te zijn. Het is een wezenlijk onderdeel van de kerk dat zij open hoort te staan voor anderen. Wat voor stappen kunnen wij als gemeente daar nog in zetten denk je? En wat voor stappen kan jij persoonlijk daarvoor nemen? Denk daar eens over na. Neem het mee. Deel je gedachten ook met elkaar. Zo bouwen wij verder aan de kerk, het lichaam van Christus.

En zo begrijpen wij Paulus. Het is zijn grootste verlangen om Christus te dienen. Zo ook in de kerkdiensten. Dat het op een goede manier mag gebeuren. Ordelijk, tot opbouw, gericht ook op gasten. Zo staat Christus in denken en praktijk centraal. Dat mag wat kosten. In de tijd van Paulus werden de vrouwen er toe opgeroepen om op een andere manier de kerkdiensten te beleven. Ook bij ons. Wat kunnen wij opgeven dat in de weg staat? Laten wij Christus dienen. Altijd, en in het bijzonder ook in de kerkdiensten. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410